

**FLUCTUATING IDENTITIES IN THE NOVEL LIFE ON A PLATFORM BY
OCTAVIAN PALER**

Szilagy Judith, PhD Student, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: The character in the novel Life on a Platform builds his identity in a totalitarian régime, oscillating between masks that create a world of ambiguities dominated by the image of the labyrinth. This study proposes a radiography of the identity and actions of the main character by outlining the means of the configuration of a character who acts between the limits of the parable and in subsidiary of the hope for freedom. The mask, the alterity, the identity, the character, the temper, the ontological and axiological dimensions become key points of our interpretation.

Keywords: character, Life on a Platform, mask, alterity.

Romanul *Viața pe un peron* de Octavian Paler e pledoaria regăsirii într-un nonspațiu simbolic, în care identitățile se suprapun și se contopesc într-un ritual inițiativ, totul rezumându-se la latura biografică a operei, fapt susținut de autorul însuși „Fiind un introvertit, nu am cum să scap de «eu». Nu pot să scriu dacă nu mă descriu”¹. Acest impact asupra operei se poate urmări pe tot parcursul romanului, iar ficțiunea parcă își pierde valențele fără elementul biografic.

Aceste elemente biografice sunt prezentate într-un spațiu neclar, o lume a incertitudinii tocmai pentru a putea scoate în evidență latura sentimentală și mesajul operei, astfel cronotopurile romanului sunt ambigue, așa cum afirmă și Gheorghe Glodeanu: „ambiguității spațiale i se adaugă și indeterminarea temporală”². Această determinare este utilizată cu scopul de a putea generaliza, de a putea demonstra că acele frământări prin care trece acest personaj ar putea fi problemele umanității în genere. De asemenea, această aspațialitate și atemporalitate este susținută de Marian Barbu, care consideră că „ceea ce surprinde la Paler, pentru un cititor obișnuit sau analist tradițional, este absența localizării în timp și spațiu. Este semnul de universalizare a problematicii.”³ Datorită acestei afirmații, toate aspectele din roman se revarsă asupra individului universal, care trăiește sub presiunile unui regim totalitar. Personajul principal al romanului, un profesor de istorie, trăiește drama solitudinii, „personajul pare atins de o boală a singurătății iremediabile”⁴ care nu este neapărat o dramă, deoarece solitudinea din gara părăsită îi oferă prilejul de a scrie, și astfel, prin actul scriptic ajunge la treptele autoanalizei, prin care i se oferă deschideri către o cunoaștere mai bună a lumii și a rolului său în univers. Totodată, prin latura de generalizare, ni se deschide perspectiva omului modern, existența ca formă a conștientizării sinelui și „împune o viziune complexă asupra omului modern, printr-o suită de interogații dezvoltate pe bază de logică și subtext”⁵. Omul modern este un „om nou”, deoarece gara părăsită este pentru personajul-autor grota, o singurătate deplină prin care viața se reintrepretează și capătă alte valențe. Solitudinea este o stare prin care egoul încetează a mai exista, în care ființa se neagă - „de a fi liber de ființă”⁶. Acest aspect în roman poate fi demonstrat prin apariția grotei, care sugerează că

¹Octavian Paler, *Autoportret într-o oglindă spartă*, Editura Polirom, Iași, 2010, p. 225.

²Gheorghe Glodeanu, „Octavian Paler sau tentația romanului parabolic I”, în *Tribuna*, 8, nr. 29, 1996, p. 5.

³Barbu Marian, *Aspecte ale romanului contemporan*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1993, p. 248.

⁴*Ibidem*, p. 252.

⁵*Ibidem*, pp. 253-254.

⁶Maurice Blanchot, *Spațiul literar*, traducere și prefață de Irina Mavrodin, Editura Minerva, București, 2007, p. 334.

personajul se află într-o stare pre-cosmică, înainte de propria naștere. Această stare poate fi o afirmare fără ceilalți, deoarece este o solitudine esențială, o liniște a vieții curente, în care disimularea se disimulează, devine negație, iar negația în sine este o profundă formă a dorinței de adevăr⁷. Această valoare morală este principala pasiune a protagonistului.

Una din premisele noastre se poate rezuma la ideea că în acest roman există o ficționalizare a biograficului, deoarece autorul, Octavian Paler, ne dezvăluie anumite elemente autobiografice, punându-le pe acestea sub masca ficțiunii, care la rândul ei își are semnificațiile la nivelul parabolei.

Romanul prezintă un individ însingurat, aflat în plin dezechilibru lăuntric, analizat la microscop de către autor. Acesta o așteaptă pe Eleonora, care a plecat de câteva săptămâni. Rămas singur, începe să scrie, deoarece crezul său este „scriu cum aș vorbi”⁸, parcă ar spune „scriu, deci exist”. Prin acest scris are impresia că poate comunica, altfel nu poate (supra)viețui; el spune: „omul dacă nu vorbește uneori, moare, nu-i așa?”⁹. Eroul însingurat încearcă să comunice cu sine prin tonul confesiunii „mai acut și mai copleșitor decât simplul dialog de idei”¹⁰, încercând să descopere în același timp taina tăcerii și să se autodefinească. Tăcerea și scriitura sunt două aspecte complementare pentru autorul romanului, iată primul element autobiografic, fără de care nu putem interpreta romanul. Cele două aspecte esențiale din biografia autorului sunt tocmai tăcerea și scriitura, deoarece la 22 de ani, pregătindu-și cu entuziasm debutul în trei genuri diferite (poezie, proză, eseu), își pierde manuscrisele într-o librărie. Un an încearcă să le reconstruiască fără niciun rezultat, dar jură că renunță la literatură. Doar după 20 de ani revine și începe să scrie. Evenimentele petrecute în acea librărie parcă îl marchează atât de tare, încât mereu se reîntoarce către trecut, către acele manuscrise „pierdute mă împiedică să le refac, deoarece mă persecută continuu gândul că, în forma inițială, existase <ceva> mai inspirat”¹¹. Întoarcerea în trecut, căutarea acelor scrieri inițiale, se transformă pe tot parcursul operei lui Paler într-o căutare de sine, a esențialului ce definește destinul. Pierderea manuscriselor implică o pierdere a identității și această nouă ipostază a eului e conștientă de cel vechi și în permanență îl caută pe cel original.

Aceste două elemente, tăcerea și scriitura la nivelul ficțiunii ne prezintă un individ care utilizează scriitura ca un proces de scăpare din ghearele singurătății. Pentru personajul din roman tăcerea ascunde o taină, pentru Octavian Paler scriitura este o taină, prin latura ficționalizată, prin expunerea ideilor la nivel simbolic. Personajul-narator se simte ca o ființă esopică, pe jumătate șobolan pe jumătate sfânt, având impresia că ursitoarele au fost bete când au fost la căpătâiul lui, erau probabil plictisite și vroiau să se amuze și au făcut din el un acrobat fără plasă. Totul i se pare că a eșuat în viața lui, toate pasiunile lui, la drept vorbind, toată viața lui „e un șir de pasiuni eșuate”¹².

Analizând pasiunile personajului ajungem la idee centrală a identității unui individ care trăiește o traumă: nu se regăsește în această existență, nu poate să se identifice cu acest spațiu existențial, ar dori să poată ieși din această dilemă, care în momentul de față îl terorizează - nu poate trăi, nu poate vorbi, nu poate dormi. Astfel, ca o singură posibilitate de a putea suporta această „grotă”, începe să scrie, deoarece e conștient de faptul că el ar muri dacă nu ar vorbi, iar acum, din moment ce e singur, doar scriitura poate să îl ajute să supraviețuiască. Prin următoarea caracterizare a personajului încercăm o analiză a relației biografic-ficțional.

⁷Cf. Maurice Blanchot, *op. cit.*, p. 336.

⁸Octavian Paler, *Viața pe un peron*, Editura Litera, Colecția *Jurnalul Național*, București, 2009, p. 23.

⁹*Ibidem*, p. 23.

¹⁰Cornel Moraru, „Viața pe un peron”, în rev. *Vatra*, XII, nr. 4, 20 aprilie, 1982, p. 4.

¹¹Octavian Paler, *Viața ca o coridă*, Editura Polirom, Iași, 2009, p. 17.

¹²Octavian Paler, *Viața pe un peron*, Editura Litera, Colecția *Jurnalul Național*, București, 2009, p. 32.

Dintre modalitățile de caracterizare la acest personaj persistă cu precădere autocaracterizarea: „totdeauna am fost orgolios și nu mă puteam dezminți”¹³, „ajunsesem chiar să am unele tulburări psihice și mă credeam un incurabil”¹⁴, „am fost mereu vulnerabil”¹⁵, „nu vorbeam pur și simplu despre speranță. O sacralizam. Aveam în fața vieții atitudinea unui mistic, de fapt. Mă emoționa lumina....N-o să vă surprindă prin urmare că iubesc marea”¹⁶. Totodată, următoarele fragmente sunt texte ale definirii în pustiul interior. „De fapt, scriu cum aș vorbi. În jurul meu e pustiul, iar omul dacă nu vorbește uneori, moare, nu-i așa?”¹⁷. E vorba de o confesiune prin care personajul ne dezvăluie că fără scriitură, fără comunicare, el nu poate trăi. Această necesitate a omului este elementară, deoarece astfel se poate demonstra că e o ființă socială. Menționăm că, în viziunea lui Octavian Paler, pustiul poate avea nu numai conotații negative, ci și pozitive, deoarece în majoritatea operelor sale mărturisește că el e un pustnic și doar astfel poate crea. De aici putem deduce că sciitura pentru el este strâns legată de solitudine.

De această solitudine se leagă și elementele din viața lui, obsesiile pe care le are, pe care le mărturisește: șahul, muzica, frumosul și adevărul. Dacă analizăm aceste obsesii ajungem tot la solitudine, deoarece Paler mărturisește că îi plăcea să se joace singur, juca singur șah, asculta muzică fără a da drumul la muzică, pentru că muzica era în el. Acest element de a cuprinde totul, chiar și muzica, este strâns legată de orfism. Aceste mărturii dezvăluie acel autor care pe parcursul vieții sale se simțea singur, deși era înconjurat de oameni. Iată că ajungem la un alt aspect esențial din biografia autorului, care în acest roman este ficționalizat prin această gară pustie, unde personajul este singur.

Adresarea directă către narator - dacă e să accentuăm și comunicarea narativă ca izbândă a solitudinii - „Dar, după cum vedeți, în loc să discut cu păsările cerului, eu discut cu dumneavoastră. În loc să mă adresez păianjenilor din sala de așteptare ori vântului care suflă dinspre pădure spre mlaștină, mă adresez unor oameni pe care nu-i văd, nu-i cunosc și unii, poate, nici nu s-au născut”¹⁸, demonstrează necesitatea personajului de a comunica, chiar dacă este singur și în jurul lui este tăcere. El crede cu ardoare că tăcerea ascunde o taină, un mister pe care din moment ce nu îl poate descifra rămâne tot mereu incitant pentru eroul nostru, care încearcă să introducă cititorul în tainele tăcerii prin a nu dezvălui niciodată ce ascund acestea. De exemplu, ne descrie împrejurimile gării, unde e un câmp cu iarbă mărunță și aspră, unde „fâșiile de iarbă alternează cu peretele cenușiu al pământului pustiit de soare”. Soarele care a ars pământul, l-a pustiit prin pârjolire, imagine care apare și în arta poetică a lui Octavian Paler, intitulată *Poetul* („Un poet/ în fața unui cer ars, în fața unui câmp pârjolit”), fapt ce ne ilustrează că arderea e o purificare pentru creatorul de artă, care prin speranță îi va oferi cititorului răspuns la întrebările sale. Opera, și însăși scriitura, redobândește funcțiile originare de a răspunde întrebărilor lumii.

În această gară pustie, unde personajul-narator își petrece timpul, suflă un vânt continuu și monoton, ard niște becuri, care fac doar două bălți luminoase, inutile. Numele acestei gări e ERO. În acest spațiu limitat, personajul își creează un decalog: „Iată-le cum sună: / Prima poruncă: Să aștepti oricât./ A doua poruncă: Să aștepti orice./ A treia poruncă: Să nu-ți amintești, în schimb, orice. Nu sînt/ bune decît amintirile care te ajută să trăiești în prezent./ A patra poruncă: Să nu numeri zilele./ A cincea poruncă: Să nu uiți că orice așteptare e provizorie./ chiar dacă durează toată viața./ A șasea poruncă: Repetă că nu există pustiul. Există doar/ incapacitatea noastră de a umple golul în care trăim./ A șaptea poruncă: Nu pune

¹³*Ibidem*, p. 33.

¹⁴*Ibidem*, p. 34.

¹⁵*Ibidem*, p. 37.

¹⁶*Ibidem*, p. 37.

¹⁷*Ibidem*, p. 23.

¹⁸*Idem*

în aceeași oală și rugăciunea și/ pe Dumnezeu. Rugăciunea este uneori o formă de a spera a celui ce nu îndrăznește să spere singur./ A opta poruncă: Dacă gândul ăsta te ajută, nu evita să/ recunoști că sperii neavînd altceva mai bun de făcut sau chiar/ pentru a te feri de urmările faptului că nu faci nimic./ A noua poruncă: Binecuvîntează ocazia de a-ți aparține în/ întregime. Singurătatea e o tîrfă care nu te învinuiește că ești egoist./ A zecea poruncă: Amintește-ți că paradisul a fost, aproape/ sigur, într-o grotă.”¹⁹ Acest decalog e un mod de a caracteriza personajul nostru aflat între marginile existenței, într-o continuă limitare. Aceste situații întotdeauna arată adevăratul eu al nostru. Prima poruncă demonstrează perseverența personajului, care ar fi în stare să aștepte oricât și, în același timp, ne duce la acel eveniment din biografia autorului care l-a determinat să întârzie debutul său literar 20 de ani, dar, poate astfel, oferă cititorului o viziune mult mai matură asupra vieții, fiind și el la o vîrstă a maturității profunde. A doua poruncă ne prezintă un om care e deschis la orice e nou, la orice schimbare, un caracter peceptiv la orice. A treia poruncă prezintă un individ, care este întotdeauna tentat să trăiască în trecut, în lumea amintirilor, dar, e conștient că acest lucru nu în orice situație îl poate ajuta, trăirea momentului în care se află este acum singura cale de supraviețuire. Astfel, el este un adevărat naufragiat al propriei mări, și conștient își asumă greșelile sale, de a tinde să-și creeze realități imaginare, tocmai pentru a scăpa din situațiile limite, cum ar fi aceasta de față. Un alt aspect se mai poate deduce din această atitudine a personajului nostru, care parcă e antrenat în astfel de situații: chiar dacă îi este frică, știe să-și gestioneze aceste trăiri. Pentru Octavian Paler, frica era în sistemul comunist o trăire permanentă - iată un alt aspect din biografia personajului, care la nivelul romanului apare prin ficțiune. Apar împlânzitorii de cobre, care stărnesc spaima în personajul din roman. Aceștia, la prima apariție, erau niște ființe dornice să ajute, dar pe parcursul operei se transformă în niște fiare. Acest tip de personaj ilustrează impactul despotismului asupra autorului-personaj.

A patra poruncă se leagă strâns de supraviețuire, precum cea de dinainte, și de faptul că perioada comunistă părea pentru indivizi o lume fără sfârșit, o existență din care parcă nu mai este scăpare. A cincea poruncă demonstrează, că personajul crede, cu desăvârșire în viața de dincolo și în schimbare, și e perseverent în orice mișcare. Următoarea poruncă, ilustrează că avem de-a face cu un personaj care crede în relativitatea lucrurilor, care e capabil întotdeauna să vadă cealaltă latură a lucrurilor. El crede că totul depinde de noi, de aportul nostru pe care îl aducem la orice lucru. Credința lui Octavian Paler în schimbare este una foarte adânc înfiptă în conștiința lui, acest fapt e mărturisit de el însuși cu gravitate și acuitate: „Cu riscul de a părea patetic, voi spune că nu-mi e indiferent ce se întîmplă cu țara mea. Și, oricât de sceptic m-ar socoti unii, îmi place să cred că grecii nu s-au înșelat când, dincolo de toate relele, au închis în cutia Pandorei speranța”²⁰.

De asemenea, porunca a șaptea ne dezvăluie un om credincios, dar nu unul clasic, ci unul care crede în existența lui Dumnezeu, dar nu contestă nici celelalte posibilități de a se ruga, rugăciunea fiind poate o formă de a se lupta împotriva deznădejzii, disperării. A noua poruncă demonstrează apartenența individului la societate, la întreg, și dorința lui de a nu deveni un egoist. Ultima poruncă e o provocare, prin care personajul, pentru ultima dată, dorește să se creadă într-o ipostază bună. În această gară părăsită, poate aceasta este o formă de regăsire a sinelui, în orice caz sugerează o personalitate optimistă. Acest atitudinal pozitiv impune un pact retrospectiv cu copilăria lui; e vorba de elemente din biografie, de spațiul ocrotitor al comunei Lisa, unde întotdeauna se simțea în elementul său. Acest topos ficționalizat devine gară, unde doar amintirile lui îl pot păstra la nivelul optimismului. Această gară e lumea în care individul e singur; sub o mască de sticlă, toată lumea strigă, doar că masca estompează vocile, astfel fiecare individ, în parte, suferă, strigă de disparare, doar că aceste strigăte nu se aud. Între această imagine și terorii sistemului totalitar se poate crea o

¹⁹Octavian Paler, *op. cit.*, p. 26.

²⁰Octavian Paler, „O mărturisire ocazională”, în rev. *Cotidianul*, Anul XV, nr. 156, marți, 5 iulie, 2005, p. 18.

analogie, deoarece libertatea de exprimare era pentru omul acelei perioade cea mai importantă valoare de care a fost privat.

Decalogul, în întregime, demonstrează că avem de-a face cu un individ conștient de slăbiciunile sale de a deveni mult prea pesimist în unele cazuri și știe să gestioneze acest lucru mult prea bine, realizând acest decalog - asemenea unui antic - cunoaște bine arta abstenenței de propriile greșeli. E vorba aici de o autocunoaștere desăvârșită.

O altă modalitate de caracterizare ar putea fi cea indirectă prin mărturisirile lui referitoare la pasiunile sale. Prima lui pasiune era să meargă pe o bicicletă; acest sport îi plăcea foarte tare, până ce aproape a fost omorât de un camion, și umilit de șoferul camionului prin faptul că îi arăta niște lucruri batjocoritoare, se simțea mult prea umilit, din acel moment niciodată nu s-a mai dat cu o bicicletă. Aceste fapte demonstrează poate principala trăsătură de caracter a personajului nostru și anume, orgoliul, de care am aflat prin autocaracterizarea făcută de însuși personajul. El nu putea fi umilit pentru același lucru de două ori, căci o dată umilit renunța să mai facă acel lucru. Era foarte mândru și vroia succes. O a doua pasiune a personajului era șahul. Acest joc îl pasiona atât de tare încât, după un timp, a început să joace șah orb, „puteam să-mi fiu eu însumi adversarul”²¹, „Acum atacam chiar unicitatea ființei mele”²². Din această pasiune putem demonstra latura duală a acestui personaj, care dacă circumstanțele prevăd, este în stare să se dedubleze. Acest aspect însă dus la extreme dăunează psihicului, și astfel personajul nostru se avântează într-o altă pasiune, în muzică. Nici această pasiune nu-i aduce lucruri benefice psihicului personajului, deoarece după un timp, cântă simfoniile doar în gând, muzica reală îl deranjează. Astfel își găsește o altă pasiune, încrederea în ceea ce e frumos. Pentru el lucrurile cele mai frumoase, sunt: lumina, marea, speranța. Această triadă îl caracterizează pe personajul nostru narator, deoarece și în alte scrieri se raportează la aceste elemente cheie ale existenței sale. Ajunge la concluzia că în viață există doar frumuseți trecătoare și renunță și la această pasiune.

Următoarea pasiune îl călăuzește pe tot parcursul scriiturii, totul raportându-se la această valoare, la adevăr. Această valoare morală ne conduce iar pe tărâmul biograficului, deoarece Octavian Paler aduce de la originile lui, ale omului simplu de la țară, acel har de a nu suporta minciuna. Adevărul și simțul pentru adevăr sunt aspecte care provin din nucleul acestui individ, care chiar dacă la o vârstă foarte fragedă își părăsește locul natal, niciodată nu se va dezrădăcina. La nivel ficțional, valorile autentice din viața scriitorului nu se pot transpune într-un alt plan, tocmai din cauza aceasta rămân la stadiul de „materie brută”, pentru că aceste valori vor fi adevăratele unelte cu ajutorul cărora scriitorul luptă împotriva regimului. Poate la nivelul ficțiunii, procesele sunt acele lupte simbolice prin care scriitorul se revoltă împotriva sistemului și dorește o rezolvare în care dreptatea va fi cel mai important aspect. La rândul ei, aceasta lipsea cu desăvârșire din mentalitatea sistemului totalitar.

Din acest moment, eroul nostru încearcă să găsească rezolvare la fel de fel de procese. Această pasiune este dusă la extrem, deoarece are o experiență stranie într-o frizerie, unde aude o femeie țipând. La acest țipăt parcă nimeni nu reacționează, toată lumea rămâne mută, dar el ajunge să caute rezolvarea la acest proces al urletului. Ajunge la concluzia că mai mulți oameni țipă, doar că, în general, oamenii stau sub o „crustă de sticlă” și nu aud țipetele. Sunt voci fără ecou, surde, dar disperate. De asemenea, încearcă să avertizeze oamenii să-și scoată măștile de sticlă, dar parcă toată lumea ar fi surdă în jurul lui, ar fi imună la tot ceea ce e uman, de a se simți altruist în fața unei femei care are probleme. Punctul de confluență al problemelor este următorul: „Toate raționamentele mele au început astfel să devină procese. Orice gândeam, căutam și reversul. Oricărei lumini, îi căutam umbra. Oricărei vorbe, îi căutam ecoul. Nu mai era nimic „curat”. Totul era „murdărit” de contrariul acelui lucru. Eram un fel de Sisif, dacă vreți, care-și arunca singur stânca pe coasta muntelui odată ajuns sus.

²¹Octavian Paler, *op. cit.*, p. 33.

²²*Ibidem*, p. 33.

Într-un fel, mă întorsesem la viciul de a juca șah cu mine însumi. Acum transformam fiecare idee într-o partidă de șah. Într-un proces. Câte idei, atâtea procese, atâtea partide de șah. Făceam exact același lucru ca atunci când jucam pe rând, tot eu, cu piesele albe și cu piesele negre [...]. Această nebunie a mea era chiar mai tiranică decât aceea a șahului, mai devoratoare.”²³

Ultimul fragment menționat prezintă foarte multe trăsături ale personajului nostru, care se simte asemănător lui Sisif, atât de neputincios în fața acestor pasiuni, care îl definesc. Totodată, din loialitatea față de aceste pasiuni, putem deduce că avem în fața noastră un om care niciodată nu ar renunța la o valoare atât de importantă, care ține cu ultimele lui puteri la morală. Dar nu se putea aduce nicio sentință la niciun proces realizat de personajul-narator, astfel ajunge în culmea disperării: „A început chiar să-mi treacă prin minte gândul sinuciderii”²⁴. Acest gest i se părea filosofic până la momentul în care și-a văzut vecinul spânzurat, după această experiență nu i se mai părea că ar fi victoriosii, care și-au învins frica de moarte și nici cei pătrunși liber de metafizică după ce fuseseră umiliți de viață. Nu mai acceptă viziunea lui Camus asupra forței de a te sinucide. Metaforic vorbind, Iona își pierde ecoul în viziunea lui Paler asupra vieții reale. După această experiență, personajul relatează o experiență despre un paianjen și pânza lui alături de care se simte înfrățit, deoarece are impresia că sunt frați cu această insectă, amândoi fiind captivii propriei lor creații. Prin această identificare putem ajunge la o trăsătură de caracter viabilă a personajului, care e conștient de faptul că el există prin creația lui, prin scriitura lui, altfel rolul lui ca și individ în acest Univers ar fi redus. O analogie impresionantă este între pânza de păianjen și creatorul de artă, majoritatea oamenilor cu măști de sticlă și profesorul de istorie care e „singur umblam cu chipul meu adevărat și vulnerabil”²⁵.

Personajul mărturisește că a transformat gara în confesional, de când a plecat Eleonora. Ajungând să se confeseze, își pune diferite întrebări în legătură cu Dumnezeu, existența Lui, credința în El. Personajul acesta nu se consideră ateu, ci mai degrabă păgân. Făcând diferența dintre cele două concepte, spune că acel om care e ateu neagă existența lui Dumnezeu, iar acela care e păgân se închină zeilor sau idolilor, e un idolatru, aparține unei religii politeiste, astfel se abate de la dogmele religioase creștine, e un eretic. Un argument pentru acest statut al lui, ar fi că omul l-a descoperit pe Dumnezeu nu uitându-se spre cer, ci căutând în sine însuși. Avem de-a face cu un personaj cu o fire problematizantă, care își caută în această existență locul și menirea: „Important nu e să-l găsești pe Dumnezeu, chiar crezând în el, ci să-l cauți. În clipa în care îți spui că l-ai găsit, de fapt l-ai pierdut pentru totdeauna.”²⁶ Spre exemplu, această confruntare de a crede și de a nu crede în Creator devine un laitmotiv pentru personajul însingurat. De această temă se leagă în mod indirect foarte multe manifestări ale acestui personaj, atunci când vorbește despre fricile lui, printre care se numără și frica de șerpi și frica de moarte, aceste frici fiind în relație directă cu credința în Creator. Toate aceste confruntări gravitează în jurul anumitor simboluri, care pentru personaj devin obsesii: cobra, mangusta, îmblânzitorii de cobre și procesul, viața văzută ca un proces în derulare, la care ar trebui să existe o rezolvare, o încheierea a procesului. Această rezolvare nu vine de la sine, parcă nici nu există, „hotărârile mele n-au fost altceva decât ezitări eșuate”²⁷.

În aceste confruntări și procese eșuate personajul ajunge să-si consume energiile vitale până la ultima picătură, astfel se simte ca un foc care abia mai pâlpâie, e gata să se stingă: „Stai cu ochii deschisi, te uiți într-un punct, dar nu vezi nimic și nici nu te gândești la nimic

²³Octavian Paler, *op. cit.*, pp. 45-46.

²⁴*Ibidem*, p. 48.

²⁵*Ibidem*, p. 50.

²⁶*Ibidem*, p. 55.

²⁷*Ibidem*, p. 64.

decât la propria ta oboseală de a trăi și de a muri”²⁸ „Plec, domnilor. Doamne, apără-mă de mine însumi.”²⁹ În modul acesta, se termină romanul și confruntările personajului cu acea lume în care el nu dorește să mai trăiască, pentru că l-a deprimat enorm cu elementele negative pe care le-a impus și cu modelul pe care îl transmite.

În concluzie, „Pentru Octavian Paler confesiunea are rol curativ, ține de igiena socială și intelectuală extinsă dinspre individual către macrosocial, toate lucrările sale de atitudine, semnalele de alarmă, introspecțiile și mesajele cu fond filosofic privitoare la oscilațiile istoriei și la tribulațiile timpului politic fiind de natură să avertizeze, din interior, asupra unor grave clivaje iscate în destinul civilizației”³⁰. E un Don Quijote ce se luptă cu morile de vânt, copleșit de revolte succesive și de ecurile reci din sistemul în care trăiește. Acest roman întruchipează prin personajul-narator solitar o ficționalizare a biograficului prin modalitățile parabolei. Până la urmă, toate aspectele discutate pornesc de la individual și se răsfrâng asupra generalului, asupra socialului, toate frământările pornesc dintr-o latură personală, dar, se concentrează asupra macrosocialului.

BIBLIOGRAFIE:

Bibliografia operei:

Paler, Octavian, *Viața pe un peron*, Editura Litera, Colecția *Jurnalul Național*, București, 2009.

Paler, Octavian, *Viața ca o coridă*, Editura Polirom, Iași, 2009.

Paler, Octavian „O mărturisire ocazională”, în rev. *Cotidianul*, nr. 156, 2005.

Bibliografia critică:

Baudrillard, Jean, Guillaume, Marc, *Figuri ale alterității*, trad. de Ciprian Mihali, Colecția „Studii”, Editura Paralela 45, Pitești București, 2002.

Burța-Cernat, Bianca, „Spovedanie într-o sală de așteptare”, în rev. *Observator cultural*, 6, nr. 23, 2005.

Câmpan, Diana, „Octavian Paler - Between The Patriarchal And The Aristocratic Level Of The National Culture”, în vol. Iulian Boldea (ed), *Globalization and Intercultural Dialogue. Multidisciplinary Perspectives*, Editura Arhipelag XXI Press, Tg-Mureș, 2014.

Chifu, Gabriel, „Narațiunea unui process de conștiință”, Lecturi din contemporani, în rev. *Ramuri*, nr.5, 15 mai 1982.

Cordoș, Sanda, *Lumi din cuvinte. Reprezentări și identități în literatura română postbelică*, Editura Cartea românească, București, 2012.

Crihană, Alina Daniela, *Scriitorul postbelic și teroarea istoriei. Dileme și (re)construcții identitare în povestirile vieții*, Editura Muzeului Național al Literaturii Române. București, 2013.

Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii. Imaginația simbolică, imaginarul*, trad. de Anișoara Bobocea, Editura Nemira, 1996.

Glodeanu, Gheorghe, „Octavian Paler sau tentația romanului parabolă (I.)”, în *Tribuna*, 8, nr. 28, 1996.

Marcea, Pompiliu „Eveniment literar”, în rev. *Contemporanul*, nr. 9, 26 februarie 1982.

Manu, Emil, „Asceza parabolei”, în rev. *România literară*, XV, nr. 25, 17 iunie 1982.

²⁸*Ibidem*, p. 126.

²⁹*Ibidem*, p. 221.

³⁰ Diana Câmpan, „Octavian Paler - Between The Patriarchal And The Aristocratic Level Of The National Culture”, în vol. Iulian Boldea (ed), *Globalization and Intercultural Dialogue. Multidisciplinary Perspectives*, Editura Arhipelag XXI Press, Tg-Mureș, 2014, p. 658.

Marian, Barbu, *Aspecte ale romanului contemporan*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1993.

Martin, Mircea „Morala parabolei”, în rev. *România literară*, XV, nr. 49, 2 decembrie 1982.

Moraru, Cornel, „Viața pe un peron”, în rev. *Vatra*, XII, nr. 4, 20 aprilie, 1982.

Muthu, Mircea, „Omul și cobra”, în rev. *Steaua*, XXXIII., nr. 3, 1982.

Simion, Eugen, „Romanul parabolic”, în rev. *România literară*, XV., nr. 7, 11 februarie 1982.